

[Holge Larsen.]

der blev etableret langtrækkende sovjetiske raketbaser med atomvåben på Cuba. Over for denne trussel mod den vestlige verden optrådte USA fast og bestemt, og nu fjernes denne trussel under kontrol af De Forenede Nationer. Det er rigtigt, og det er godt, at det sker således. Mådehold i handling fra begge sider, ansvarsbevidsthed hos præsident Kennedy og hos ministerpræsident Khrustjev og indgriben fra De Forenede Nations side har fremkaldt dette resultat.

Den mand, der i den forløbne uge har haft den tungeste ansvarsbyrde, præsident Kennedy, havde ingen hoverende ord i søndags, da meddelelsen indløb om, at Sovjet ville afmontere baserne. Det er et karaktertræk, jeg værdsætter, og hvor meget mere har vi, der kun har været tilskuere, da ikke grund til at afholde os fra at hovere?

Spørgsmålet om krig eller fred i atomvåbnenes tidsalder er af en størrelsesorden, der ikke lader sig måle ud fra gängse forestillinger eller lader sig vurdere ud fra begreber, der har deres rod i gammel, snæver nationalisme. Netop derfor synes jeg, det er væsentligt, at præsident Kennedy afstod fra at proklamere udfaldet som en sejr for sig selv eller som et nederlag for ministerpræsident Khrustjev.

Vi tør vel også på denne baggrund og på baggrund af krisens hele forløb i øvrigt håbe, at der er muligheder for forhandling om løsningen af store problemer, først og fremmest problemet om atomprøvesprængninger. Vi ved, at der praktisk taget er enighed mellem stormagterne om forbud mod prøvesprængninger i luften, i havet og på jorden, hvor forbuddets overholdelse relativt let lader sig kontrollere. Derimod har der ikke været enighed om forbud mod prøvesprængninger under jorden, fordi et sådant forbuds overholdelse kun kan kontrolleres ved inspektion på stedet for en formodet underjordisk sprængning, og om denne inspektions karakter har der ikke kunnet opnås enighed.

Nu har vi imidlertid set, at en aftalt demontering af de sovjetiske baser på Cuba skal kontrolleres af De Forenede Nationer; og skulle det ikke kunne bane vejen for en aftale om en form for international kontrol også med forbud mod underjordiske sprængninger? Det forekommer mig, at der nu må være tilvejebragt en gunstig atmosfære for løsningen af dette spørgsmål. Samtidig burde der også kunne opnås aftale om, at atommagterne ikke leverer atomvåben til andre stater, og at de ikke giver deres viden om produktionen af atomvåben videre. En resolution herom vedtoges i FN i fjor. Den skulle vel nu kunne realiseres gennem en reel aftale. En sådan aftale sammen med et almindeligt forbud mod prøvesprængninger vil betyde, at den radioaktive forurening af atmosfæren ophører, og at betingelserne for at komme i gang med nedrustningen bliver bedre. Har stormagterne gensidig garanti for, at der ikke foretages forsøg med nye atomvåben, og at atomvåben ikke spredes, vil de lettere kunne enes om at gennemføre gensidige nedrustninger som indledning til mere generelle nedrustningsaftaler. Det væsentlige er at komme i gang, så udviklingen kan tage en anden retning end det sidste tiårs kaprustninger.

Cubakrisen har således med overordentlig klarhed vist, hvor vigtigt det er for fredens opretholdelse, at der ikke sker nogen spredning af atomvåbnene, og den understreger dermed også, hvor vigtigt det er, at Danmark på de begrænsede områder, vi har indflydelse på, konsekvent fastholder den linje, vi hidtil har fulgt: ikke at bidrage til nogen spredning af atomvåbnene. Cubakrisen har endvidere demonstreret for os, hvor risikabelt det er, hvis der sker forskydnings i den eksisterende atommagtbalance mellem stormagtsgrupperne, men den har også vist, at det ikke er nogen ideel løsning, at freden og staternes sikkerhed er afhængig af en knivskarp afbalancering af magtforholdene mellem stormagtsgrupper. Det har vi vidst før, men nu har vi pludselig fået det aktualiseret, og dermed er vi blevet mindet om,